СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 299. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 24-го грудня 1935. — VOL. XLIII. No. 299. Jersey City, N. J., Tuesday, December 24, 1935. THREE CENTS

СУД УНЕВАЖНЮЄ РОБІТНИЧИЙ ЗАКОН ВАҐНЕРА

КАНЗАС СИТІ. — Розглядаючи тут один спір між робітниками й одним млином, федеральний окружний суддя Мерил Отис видав присуд, що так званий робітничий закон Вагнера не годиться з американською конституцією й тому неважний.

Власники млина не хотіли умовлятися з робітничою юнією за умови праці. Пізвані в суд федеральною радою робітничих відносин, вони боронилися неважністю закона Вагнера. Суд признав слушність підприємцям.

Федеральна рада зголосила відклик до вищого суду.

УРЯД ЗНИЖУЄ ЗАЛІЗНИЧУ ТАРИФУ.

ВАШИНҐТОН. — Комісія міжстейтової торговлі, як кажуть, видасть уже в короткім часі приказ про поважне обниження тарифи на їзду осіб залізницями.

Ґазети довідуються, що комісія дозволить залізницям побирати найбільше тільки 2 центи за кожду милю звичайним поїздом, а 3 центи за милю їзди в спальнім вагоні.

Тепер залізниці беруть пересічно по 3.6 цента за милю. На заході беруть по 2 центи, в полудневих стейтах півтора цента.

КОРАБЕЛЬ ЗАЇХАВ НА МІЛИНУ ЧЕРЕЗ СНІЖНИЦЮ.

НЮ ЙОРК. — Паровий корабель Айріона", що належить до лінії „Юнайтид Фрут Ко.", наїхав коло Кейп Мей, Ню Джерзі, на прибережну мілину.

Корабель їхав з центральної Америки до Філядельфії й уїхав у снігову бурю, серед котрої не бачив дороги. На його покладі є 50 осіб.

Кілька кораблів поспішили йому на поміч та будуть пробувати витягнути його з піскової лави, в котру він загруз.

14 ОСІБ ЗГИНУЛИ В ОМНІБУСОВІЙ КАТАСТРОФІ.

ГОВПВЕЛ (Верджінія). — Пасажирський омнібус лінії „Атлентик Ґрейгавнд", що їхав у неділю з Ричмонда, Норт Кароляйна, до Ролія, та мав на собі шофера й 13 пасажирів, не задержався перед рампою на зводженім мості на ріці Апоматокс, як міст піднявся вгору, щоби пропустити переїжджаючий кораблик, і звались у воду з усіми людьми. Омнібус пішов на дно на глибині 30 стіп. Усі люди в обнібусі згинули.

По кількох годинах праці краном з баржі піднято цілий омнибус. Добуто всіх потоплених. Знайдено між ними: 9 білих жінок, 3 білих чоловіків і 2 муринки. Досі розпізнано тільки пару осіб.

СЛІПИЙ СЕНАТОР ПОМЕР З РАН.

ВАШИНҐТОН. — У місцевім шпиталі „Кажуелті Госпител" помер сліпий сенатор стейту Минесота, Томас Д. Шел. Причиною смерти були тяжкі покалічення тіла, яких він дізнав, коли на нього наїхав якийсь автомобіліст.

Сенатор Шел належав до републиканської партії. Знали його як непримирного противника політики президента Рузвелта.

Автомобіліст, що вдарив сенатора, втік. Поліція арештувала потім як виновника зударення Лестера Гомфріеза з Ґайетсвил, Меріленд.

СМЕРТЬ ЧЕРЕЗ ОГОНЬ ЯЛИНКИ.

ТІНЕК (Ню Джерзі). — Від короткого зіпняття на електричнім дроті до лямпочок на різдвяній ялинці в домі Чарлза Гана займилася в ночі ялинка, а від неї й хата. Коли дим розбудив родину Ганів, Ган успокоїв родину та пішов кликати помочі. Серед огню й диму він не міг вийти передними дверми, а шукаючи напомацки задніх дверей, зайшов у кльозет. Як двері за ним замкнулися, він не міг їх отворити. Там він і задушився.

Його жінка, дочка й комірник були тяжко попечені.

ЛИНДБЕРҐИ ВИБИРАЮТЬСЯ З АМЕРИКИ ДО АНҐЛІЇ.

НЮ ЙОРК. — Полковник Чарлз Линдберґ виїхав потайки з Ню Йорку в дорогу до Анґлії, де він думає зажити постійно з жінкою й 3-літним синком.

Линдберґи кажуть, що вони покидають Америку тому, бо не можуть тут бути певними за життя своєї другої дитини. Вони бояться, що якісь злочинці або божевільні можуть згладити зі світа їх другу дитину, як вони згладили першу.

Линдберґ вибрав на постійне перебування Анґлію, бо вважає, що ніде не шанується законів так, як в Анґлії. Він думає задержати американське горожанство й бизнесові звязки, а передовсім не покидає свого становища дорадника в летничих справах, яке він займає в кількох великих летничих підприємствах.

ДО ВСІХ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

Зближається кінець року, а з ним і річні замкнення всього діловодства головної канцелярії У. Н. Союза. Отже щоб головна канцелярія могла викінчити річні звідомлення на час, взиваємо всі відділи прислати аплікації про приняття в члени та місячні фінансові рекордові звіти за грудень НАЙДАЛІ ДО 28-го ГРУДНЯ.

Ті відділи, які не пришлють належитостей до 28-го грудня, не будуть вчислені до фінансового звідомлення за цей рік, бо згідно з домаганням державної контролі стейту Ню Джерзі, яка провірювала майно У. Н. Союза в липні цього року, фінансові річні замкнення повинні бути зготовлені тільки на підставі тих належитостей, які були прислані до головної канцелярії перед кінцем місяця.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ У. Н. СОЮЗА.

МАСАРИК У ВІДСТАВЦІ.

Уступившому президентові Масарикові дали на досмертне вживання замок, як теж призначили йому до кінця життя ту саму платню, яку побирав як президент.

„ЛЕҐІОН ЗАСЛУЖЕНИХ".

Польська преса, навязуючи до факту, що польський віцеміністер Коц зрезиґнував зі своєї платні в Банку Польськім, порушує справу подвійних платень ріжних „заслужених", що, займаючи кілька посад, одержують разом великі винагороди.

У Варшаві — пишеться — є один достойник, що займає 13 (німроку!) ріжних ліпше й гірше платних посад. Інший достойник заробляє на своїх посадах майже 30,000 зл. місячно. Група польських послів і деякі часописи думають почати енерґійну акцію в тім напрямі, щоб імена членів цього „леґіону заслужених" подати до прилюдного відома, а їх самих змусити до „пошанування свого здоровля" та резиґнації з „надто утяжливих" посад.

СССР ДАВ КАНАДІ ЗАРОБИТИ $39!

Недавно оповіщений канадійським урядом звіт виказує, що за минулий рік Канада купила в совєтському Союзі річей вартости $265,039, а совєтський Союз за той самий час купив у Канаді річей аж на $39!... Закуплені річі Канадою в совєтському Союзі це в більшости всякі хемікалії.

ЧЕРГОВА ЖЕРТВА ЦЕРКОВНИХ СПОРІВ НА ВОЛИНІ.

В звязку з боротьбою за українізацію православної церкви, яка йде тепер на Волині, в селі Залуже на Дубенщині прийшло до кривавої бійки між кількома місцевими селянами. Два з них, Финюк і Тимощук, так тяжко побили свого сусіда Ярмолюка, що він від ран помер. Финюк і Тимощук арештовані.

МОЖЕ БАЧИТИ НОСОМ.

На зїзді очних лікарів, що недавно відбувався в місті Оксфорд в Анґлії, д-р Ч. С. Флик мав виклад про безочний зір... Він наводив як приклад 29-літнього Куду Букса, магометанина, що може навіть читати книжку, хочби і як перевязав йому очі. Подібно може бачити і лондонська дівчина, Елен Довсон. Д-р Флик є тої думки, що в людськім тілі, особливо в шкірі на носі, знаходяться тисячі зародкових очей, і дехто ними може бачити.

30 ТИСЯЧ ГРИВНИ ЗА ПРИВАТНИЙ ПРОДАЖ ПАПІРОСІВ.

Дня 15 листопаду судили в Варшаві вдруге якогось Петжика за те, що виробляв з монопольного тютюну папіроси й продавав. Скарбові власти засудили були Петжика на 300 тисяч злотих гривни з заміною на 2 роки вязниці. Петжик вніс касацію.

Тепер окружний суд, розглянувши касаційну скаргу Петжика, зменшив йому кару з 300 на 30 тисяч з заміною на 150 днів.

Тепер повстає питання, що вибере собі отой Петжик: грошеву кару, чи кримінал. Ми думаємо, що те друге.

ВЕЛИТ ОЖЕНИВСЯ З КАРЛИЧКОЮ.

В місті Маямі, Флорида, недавно оженився 6-стоповий кавбой Джордж Гил з 30-цалевою карличкою Нетелі Некісл. Вони обидвоє їздять з цирком Рінґлінґ Бродерс. Дав їм шлюб місцевий суддя Бленгон. Молодий і молода мають по 32 роки.

„ЛЮБИЙ, КОХАНИЙ ТАВАРІЩ СТАЛІН".

„Вечорная Москва" опублікувала голоси учасників військової паради в Москві з приводу 18-ліття жовтневої революції. Їх вражіння у большевицьким бруковику столиці зводяться майже до таких однозгідних виґуків:

— Я одушевлена армією, а особливо тим, що бачила Великого Сталіна, якого мудрість... і т. д.

— Я вперше у Москві, і щасливий, що побачив нашого дорогого, коханого товарища Сталіна...

— Не маю слів, щоб висловити своє одушевлення. Весь час глядiла я на товариша Сталіна... і т. д., і т. д. аж до знудження.

Можна уявити собі на тім прикладі, який дух віє тепер у „пролетарській соціялістичній батьківщині".

ПЕЧЕРНІ ЛЮДИ У ФРАНЦІЇ.

Печери у Франції існують ще зперед історичних часів, тобто з часів троґльодитів. У них іще тепер живе 1,200 людей, але вони живуть по модерному, мають електрику, газ та модерну обстанову. На їх думку, в печерах ліпше жити, тому, що в літі холодніше, а в зимі менше топлива треба. Ці печери знаходяться в околиці Турейн, недалеко міста Тур над Льоарою. Там була навіть церква ще з 5-го століття після Христа, але її тепер перемінили на музей.

ПОЛЬСЬКЕ ПРАВОСЛАВЯ.

Пораз перший у Польщі — пише „Час" — відправив 11 листопаду ц. р. в православній церкві у Варшаві богослуження польською мовою протоєрей Симеон Федоренко (мабуть наш землячок!). Проповідь виголосив по польськи о. Романовський. Хор, очевидно, теж співав по польськи.

ФАРМЕРИ ХОЧУТЬ ДИВІДЕНДИ ЗАРАЗ.

Фармери околиці Пакан в Алберті ухвалили на недавнім мітінґу одноголосно, що уряд повинен негайно взятися до питання виплати основних дивіденд усім тим бідним фармерам, що їх збіжжя були вбиті морозом. Дивіденди мають бути не менші як 25 долярів місячно.

ВАЖКЕ ПОЛОЖЕННЯ КУПЕЦТВА.

У звязку з обнижкою платень урядників у Польщі дається завважити наглий спадок закупів у крамницях. Дрібні купці сильно занепокоєні тим явищем, бо воно поважно загрожує екзистенції дрібного купецтва, яке вже від довшого часу бориться з великими труднощами.

АЛБЕРТА ПЕРЕБИРАЄ ТОРГОВЛЮ ПИВОМ.

Розділювання пива в Алберті перебирає на себе уряд провінції з днем 1 березня. В теперішню пору розпродування пива є в руках агенції, створеної броварами.

ВАРШАВСЬКІ „АНАРХІСТИ" ПЕРЕД СУДОМ.

Варшавський прокураторський уряд зладив уже акт обвинувачення проти 17 членів варшавського „відділу делеґатів анархістичної федерації Польщі". По краєвому зїзді анархістів у 1931 р. пересунуто ідеольоґію в напрямі анархосиндикалізму і під прапором міжнародньої робітничої орґанізації малося вести революційну боротьбу методами, що виключала компроміси. Частина обвинувачених перебуває в тюрмі, деяких звільнено за кавцією.

ПАЧКАРСТВО НА ШЛЕСЬКУ.

В жовтні погранична сторожа на Горішнім Шлеську затримала в понад 500 випадках товари, привезені пачкарями через зелену границю, арештовано за пачкарство 630 осіб, а за нелеґальний перехід границі без перепустки 217 осіб.

СКАРБИ НА ДНІ МОРЯ.

Недалеко берегів Ірляндії водолази означили точно місце, де в травні 1915 р. затонув великий пасажирський корабель „Люзітанія", сторпедований німецким підводним судном. Тепер тільки питання часу, коли приступлять до добування цього корабля на верх. Праця буде коштовна, але оплатиться, бо „Люзітанія" везла міліярд французьких франків золотом, пересилку дорогих камінів до Антверпії вартости 700 міліонів франків, дві скрині з дорогоцінностями, що належали до одного індійського магараджі, а в панцирській касі корабля знаходився ще великий 80-каратовий брилянт, що належав до одної американки, яка на вістку про затоплення корабля скінчила самогубством.

ХВАЛЯТЬ ЧЕСЬКУ ВЛАДУ ЗА АКЦІЮ ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ

ПОЗНАНЬ (Польща). — „Курєр Познаньскі" дуже вдоволений вельми „поправною" поведінкою чехословацької влади в справі українських протипольських революціонерів. Пише, що таке поведення вплине на поправу польсько-чеських відносин. Але щоб розпочате „добре" діло пішло гладше, то требаб іще Чехословаччині покасувати ті українські вищі школи, що є в Празі та в Подєбрадах. Бо українська молодь, яка вчиться в тих школах, готова займатися не тільки студіями, але теж іншими речами, як „політикою і терористичною акцією". Часопис каже, що треба Чехословаччині вибирати між Польщею й Україною. А як хоче бути з Польщею, то треба їй замкнути українські вищі школи.

УКРАЇНСЬКІ ПІДСУДНІ В ОЧАХ „РОБОТНІКА".

ВАРШАВА. — „Роботнік" описує широко вражіння з розправи проти українських студентів і студентки за вбивство міністра Перацького. Між іншим описує у 18-тім дні розправи підсудних ось як: „Лебедь уважно слідкує за допитом свідків. Карпинець гострим поглядом пронизує обличчя кожного нового свідка. Климишин скоріше байдужний. Гнатківська що дня цікавиться виглядом судової салі. Зарицька така втомлена, що здебільшого дрімає. Миґаль слухає уважно. Малюца дивиться тупо, а з його обличчя ні хвилину не уступає іронічна усмішка. Бандери нема; він не чує, що говорять свідки, не знає, які слова обвинувачення падають на його адресу. Втома на молодих обличчях. Коли підчас перерв підводяться, ледви розпростовують утомлені спини".

ВІДКИДАЮТЬ ВНЕСКИ ОБОРОНЦІВ.

ВАРШАВА. — Майже всі адвокати, що боронять підсудних у варшавськім процесі за вбивство Перацького, розхорувались. Мають важку працю. Трибунал раз-у-раз відбирає їм слово і відкидає їх внесення, ставлені на оборону підсудних.

НЕ ПЕРЕСЛУХУЮТЬ УСІХ СВІДКІВ.

ВАРШАВА. — Суд випрaвдав 36 свідків, що не явились на розправі. Переслухують найбільше тих, що йдуть своїми зізнаннями під руку прокураторові.

ЩЕ ПРО АРХІВ „СЕНИКА".

ВАРШАВА. — Найбільше були всі зацікавлені зізнаннями майора ґенерального штабу, Кржимовського, що подавав вияснення щодо т. зв. „архіву Сеника". Та якось так суд зарядив, що майор зізнавав саме тоді, коли в салі розправ не було нікого з журналістів. Свідок подав, що в „архіві" є документи, знайдені підчас ревізії в Сеника у чеській Празі, як теж акти, знайдені в 7 інших українців.

ПРОКУРАТОР ПРО ТИХ, ЩО „ЗАСИПУВАЛИ".

ВАРШАВА. — Цікаве те, що польський прокуратор назвав тих, що „засипували" своїх товаришів при зізнаннях у справі вбивства Перацького, безхарактерними. Він каже, що вони поступили безхарактерно, а тепер хочуть виправдувати себе побиттям польською поліцією. Проти цього реаґує гостро Миґаль. Прокуратор каже, що його заява не відноситься до нього. Ні прокуратор ні предсідник суду не допускають оборони до ствердження, що підсудні були катовані в тюрмі в нелюдський спосіб. А свідки, що заломилися підчас розправи чи підчас слідства, хочуть доказати, що вони так ділали під фізичним і моральним примусом.

НЕСАМОВИТИЙ СВІДОК.

ВАРШАВА. — Свідок Сеньків, що сидить у слідстві під закидом убивства Бачинського, зізнавав, як подають ґазети, як несамовита людина. Оборона поставила запит, чи свідок був під психіятричним доглядом. Навіть цей запит предсідник суду ухилив. Тоді Миґаль назвав зізнання Сеньків справжньою брехнею.

ЯК ВИГЛЯДАЄ ПОЛЬСЬКА АМНЕСТІЯ.

ВАРШАВА. — З нагоди навої конституції ухвалено амнестію і для політичних вязнів за злочини і проступки, поповнені по день 11. листопада 1936 р. Амнестії підлягають теж ті, які перед 30. березня 1923 р. не зголосилися до військової служби, якщо вони до року по оголошенню амнестії урегулюють своє відношення до військової служби. Тоді не будуть карані. Від амнестії вилучені злочини шпигунства й передержування вибухових матеріялів. Не обнимає амнестія тих, за якими розписано стежні листи після правного присуду. Політична амнестія передбачає таке: Кари до 1-го року тюрми зовсім уморюються. Кари від 1—5 літ зменшують ся на одну третину. Політичні іміґранти виключені від амнестії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103, of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належит посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЩО СТАЛОСЯ З ЕВРОПОЮ?

Події в Европі переміняють політичне положення так скоро, як сцени на фільмовім екрані. Деколи ситуація переміняється так швидко, що заки вістка про якусь подію, що зміняє ситуацію, розійшлася, вже скоїлася друга подія, що зміняє ситуацію зовсім інакше. Деколи найкраще обслугуваним ґазетам тяжко наспівати за скорим ходом подій. Тому й не диво, що не тільки багато читачів, але навіть багато ґазетярів покидають зовсім усякі зусилля слідити за подіями та перемінами ситуацій, як за справою зовсім безнадійною.

Та ця справа не є така безнадійна, як виглядає. Поза певними перемінами деякі справи лишаються все такі самі. Навіть у вічно переміняючійся ситуації є деякі основні факти й змагання, що остануться ще на довго без зміни.

Центральним фактом досі в Европі була геґемонія Франції. Це верховодство мало своє жерело в давній ворожнечі між Німеччиною й Францією. В останніх роках воно спиралося на страху Франції, з її 40 міліонами незростаючого населення, перед Німеччиною з її коло два рази більшим, та все ще зростаючим населенням. Щоб захоронитися перед цею небезпекою, Франція виставила собі в Европі на основі побіди в світовій війні цілу хитру систему союзів, що мали вічно держати в неволі Німеччину.

Та Німеччина зпід цеї переваги вже виломлюється, а з тим паде і французька геґемонія. Останні події в Европі з приводу італійсько-етіопського, чи властиво італійсько-англійського, спору показують, що Франція вже втратила свою геґемонію та стала бігти за англійським возом. Це значить сильне зближення цих двох держав. Зближення спирається на виразнім почутті спільних інтересів, а цими інтересами є захорона імперій, які побудувала собі Англія й Франція. Ці імперіяльні інтереси тепер загрожені державами, жадними кольоній, отже: Італією, що душиться з великим населенням на малім і біднім просторі, Німеччиною, що менше-більше є в подібнім положенню. Один англійський журналіст, що колись працював для бритійського уряду заграничних справ, каже, що в Европі йде боротьба між „гевз" (haves) та „гев-натс" (have-nots), себто між тими, що мають, і тими, що не мають.

До „гев-натс" приступає ще Угорщина, котра почувається ограбленою аліянтами. Ці три держави не можуть довго одна проти одної ворогувати, бо їх найважніші інтереси вимагають спільного добування територій й населення від „гевз", себто тих, що мають.

Серед „гевз" єдність слабша, бо час від часу одна з тих держав прилучується до „гев-натс", щоби ще більше урвати для себе.

Одначе назагал цей розділ лишається сталою основою безупинно переміняючоїся ситуації в Европі.

СУД НАД УКРАЇНСЬКОЮ МОЛОДДЮ У ВАРШАВІ

ПЕРЕСЛУХУВАННЯ СВІДКІВ.

(З львівського часопису „Українські Вісти").

(17)

Бандера в тюрмі.

Свідок **Зиґала,** старший постерунковий зі Львова, повнив службу на „Бриґідках" від вересня 1934 до березня 1935 р. Свідок оповідає, що Бандера постійно намагався порозумітися з іншими вязнями. В грудні на їдунці Бандери запримітив напис „згинути, а не зрадити", а побіч того шифровий ключ. Подібний напис знайшов свідок на іншій їдунці.

Крім того Бандера вистукував у стіну, а свідок служив у радіо-телеграфічнім полку і знає азбуку Морза, зрозумів, що Бандера питав: „Хто сидить у перехідній келії". Свідок заповів тоді, що про те повідомить прокуратора, а Бандера відповів, що він тільки так собі стукав у стіну.

Дальше свідок твердить, що Бандера намагався порозумітися з іншими вязнями ще й криком і свистом. Раз свідок перехопив ложку, на якій був виритий напис. На внесок прокуратора суд показує свідкові їдунки і ложку, а свідок стверджує, що це ті самі.

Той, що переслухував.

З черги зізнає пшодовник слідчої служби, **Антоні Фільц.** У серпні Бандера заперечив, буцімто належить до ОУН. На запит, куди виїжджав у 1932 р., Бандера зізнав, що їздив в околиці Бєльска оглядати фабрики, а до Данціґу їздив просити кревняка на шлюб сестри.

Підчас дальших зізнань Бандера заявив, що до ОУН належить, але є противником терористичної акції. Він хотів навіть написати реферат для молоді в тім дусі й питав свідка, якою дорогою можна реферат вислати поза тюрму. Позатим просив бодай два дні відпочинку, бо є сильно умучений.

Після двох днів Бандера зовсім не хотів зізнавати й заявив, що **відпочинок використав на те, щоби повідомити своїх товаришів, щоб вони мовчали.**

Свідок бачив також написи на їдунках, а одну таку їдунку дістав бв Миґаль і після того **не хотів зізнавати.**

Відносно Лебедя, то свідок довідався про нього як організатора городецького нападу. Пізніше якийсь **Маєвський,** увязнений у звязку з атентатом у совєтськім консуляті, зізнав, що він бачив Лебедя в Микуличині й Лебедь випитував його про радника Івахова.

У знимці, яку прислали свідкові з Варшави, нібито „Скиби", свідок розпізнав Лебедя.

Миґаль.

Дальше свідок подає зміст зізнань Малюци й Миґаля.

Малюца признався, що до ОУН належить, але дальших зізнань відмовив.

Зате Миґаль представився як **начальник боевого відділу.** Позатим розказав усе і про інвіґіляцію Кособудзького і совєтського консуляту, про замах на Бачинського й Бабія і виявив Косівну, Зарицьку і Свєнціцьку. Зізнав теж, що справами зброї завідував Підгайний.

Дальше знав Миґаль, що **боявся замаху на себе з боку організації** й тому на одну зустріч, про яку повідомила його Косівна, не пішов.

Качмарський.

Свідок зізнає, що Качмарський зізнав про свій контакт з Мацейком та що Мацейко брав участь у вбивстві Перацького. Спільників Мацейка Качмарський не хотів виявити.

Зарицька.

Зарицька, каже свідок, зізнала, що належала до ОУН, належала до розвідки й підлягала Миґалеві. Призналася теж до слідження Кособудзького та що з дорученням Миґаля привела Бачинськова на кадетську гору.

Питання оборони.

Оборонці ставлять свідкові низку питань.

Відносно **Горницького** свідок твердить, що він зізнавав з власної ініціятиви і навіть робив у протоколі поправки.

На запит, у який спосіб переслухував Бандеру, твердить, що переслухував його в день. Переслухували його по черзі кілька осіб. На дальші запити свідок заявляє, що не пригадує собі подробиць.

Внескові оборони, щоб відчитати його зізнання в слідстві, прокуратор противиться, а суд внесок відкидає.

Відносно способу переслухування оборонці й прокуратор ставлять низку питань, а свідок зізнає, що підсудні самі хотіли, щоб їх довго переслухувати.

Для прикладу подає **Стойка,** переслуханого по замаху в консуляті. Тоді Стойко нібито сказав так: Я не можу зразу всього зізнавати, бо як буду виглядати перед товаришами? Переслухуйте мене кілька днів і ночей, тоді що іншого.

При кінці кілька запитів поставив до свідка Миґаль, який одинокий з підсудних ставить питання.

Гірни, поліційний розвідчик зі Львова, переводив ревізію в домі родичів **Гриця Мацейка,** в Щирці біля Львова. Там знайшов куфер з українськими книжками; була там теж польська книжка п. н. „Бандиці з П. П. С". як теж чимало знимок. Свідок **знайшов там вирізок з „Веку Новеґо"** зі статтею про вбивство мін. Перацького.

Батько Мацейка — **робітник,** мати його відома як українська націоналістка, цікавиться політичними справами.

Родичі заявили свідкові, що син не був дома ще зперед убивства міністра й живе в своєї тітки, Чучманової, у Львові.

На запит оборони свідок подав, що всі знайдені в хаті видання є **леґальні.** Такі видання зустрічав свідок зправила в часі ревізій серед „вивротовців"; вони мають радикально-революційну закраску.

Свідок **Іванна Беґей** хоче зізнавати по українськи, заявляючи рівночасно, що знає польську мову.

Упімнена предсідником про евентуальні наслідки відмови складати зізнання в польській мові, свідок рішається говорити по польськи.

Свідок подає, що знає обв. Малюцу з товариства. Раз приступив до свідка і спитав, чи не моглаб вона віднайміти кімнати на час 2—3 тижнів.

Свідок дізналася від матері, що кімнату вже винаймлено й повідомила про це Малюцу. Тоді Малюца просив її, щоб його товариш міг у свідка перемешкати бодай 2—3 дні. Свідок згодився на те, очевидно, без відома матері.

І дійсно, вечором прийшов і представився свідкові невідомий їй осібняк і показав „довуд" (назвища свідок не пригадує собі). Памятає тільки те, що звучало по польськи. Незнайомий був середнього росту. Чи мав плащ, свідок не тямить. Вбрання на ньому було ясне.

Цілий наступний день був цей осібняк поза домом. Вечором сказала свідок, після розмови з матірю, що може його переночувати востаннє і спитала, чи не знайшов денебудь хати.

На запит предсідника, чому свідок згодилася відразу дати незнайомому кімнату, свідок відповідає, що його поручив їй Малюца, якого знала. Обіцяла теж старатись для незнайомого іншу хату. Спитала навіть свого бюрового товариша, чи той не знає припадком якої кімнати для товариша Малюци. Цей згодився переночувати незнайомого.

В слідстві свідок зізнала, що не пізнає зі знимки Мацейка, як того незнайомого, причому додала, що це мабуть тому, що знимка невиразна.

З підсудних свідок знає Лебедя, Качмарського й Малюцу.

На внесок прокуратора суд відчитує зізнання свідка в слідстві, де Іванна Беґей зізнала, що мужчина на знимці, яким був Мацейко, пригадує свідкові осібняка, якого переночувала.

Тепер свідок заперечує, начеб це говорила про подібність знимки з тим осібняком.

На запит прокуратора Желенського свідок виясняє, що впродовж трох місяців свідок сиділа під замітом приналежності до ОУН, одначе слідчий суддя у Львові говорив свідкові, що справу проти неї припинює, бо не добачується провини.

Свідок **Юрій Цьонка,** експедієнт „Маслосоюза" у Львові, зізнав, що на прохання Іванни Беґей переночував якогось її знайомого, чи кревного. Свідок зустрінувся з Беґеївною і незнаним осібняком. Цей мужчина ночував у свідка тільки раз. Рано вийшли разом і розстались на вулиці. Від тої пори свідок уже того осібняка не бачив.

ДОВКРУГИ ОСОБИ МАЦЕЙКА.

Свідок **Маріян Чучман,** власник цинкоґрафічного заведення „Унія" у Львові, зізнає, що Гриця Мацейка знав від весни 1933 р. Є це син сестри його братової, Анни Чучман. На прохання братової приняв його до праці. Осінню 1933 р. Мацейка арештовано. Просидів у вязниці пів року. Коли вийшов на волю, показав свідкові посвідку звільнення. Свідок приняв його назад до праці. Працював там до половини травня 1934. Десь біля 20-го травня прийшов до свідка поліцай, який викликав Мацейка. Про що йшло, свідок не знає, бо розмова велась у коридорі.

Свідок запитав Мацейка, чого приходив поліцай. У відповідь сказав Мацейко, що не знає, причому в його очах станули сльози і Мацейко відвернувся до стіни, а потім вийшов.

Від тої пори свідок не бачив уже Мацейка. Після повороту з відпустки, дня 20. серпня, свідок дізнався від брата, що Мацейко телефонував. Щойно з початком нового року вичитав свідок у часописах, що Мацейка підозрівають в убистві мін. Перацького.

На запит оборони свідок описує Мацейка як високого, чорнявого, з буйним кучерями, зачесаними догори. Тоді носив чорне вбрання і штани в білі паски; капелюх у нього був знищений. Звичайно ходив без капелюха. Лице не було повне. На думку свідка, Мацейко був дуже інтеліґентний. Був усе поважний. Свідок не займався ним ближче, бо був для нього чужий і не вважав його членом родини.

МОРОКА З СОРОЧКАМИ.

Свідок **Евген Чучман,** приватний урядовець, зізнає, що Гриць Мацейко є сестрінком його дружини. Він жив у свідка впродовж 4 літ. Був 3 роки на практиці у вирібні музиних інструментів і там визволився. В тім часі хорів довший час на чахотку. Коли поздоровів, на прохання жінки звернувся до брата, щоб той приняв Мацейка до свойого заведення. По якімсь часі Мацейка арештовано. По повороті з вязниці був Мацейко якийсь час на селі в домі родичів. Опісля повернувся до Львова й працював далі. З початком червня 1934 звернувся Мацейко з проханням відпустки, не подаючи, для яких цілей. Раз залишив Мацейко картку, де повідомляв, що мусів виїхати на відпочинок, і заповів, що повернеться. Від тої пори свідок уже більше Мацейка не бачив.

В липні, коли брат був на відпустці, телефонував Мацейко, повідомляючи свідка, що за 2 тижні відбудеться його шлюб. Коли свідок став допитуватись Мацейка, з чого він утримуватиме себе й дружину, й кричав на нього, Мацейко завісив слухавку.

Іншим разом дізнався свідок від служниці, що Мацейко прийшов до хати й забирав сорочки, заповідаючи, що відвідає свою тітку (дружину свідка), як вона повернеться. Це було в другій половині липня. Покидаючи хату свідка, мав Мацейко одно вбрання в кратки, а друге — спортове. Плащ мав зелений, ґабардиновий. Правдоподібно не взяв капелюха. Свідок подає, що в слідстві показували йому зеленавий плащ, однак він не міг потвердити, чи це той самий. Опісля показали йому 2 сорочки, одну в паски, яка подібна до його сорочок. Другої сорочки свідок не пізнав, бо його сорочки з тоншого матеріялу. Сорочки в паски не може з рішучістю пізнати, бо носив її перед 10 роками.

Прокуратор Желенський звертає увагу, що свідок у слідстві зізнавав інакше, і вносить відчитати дотичний уступ з актів справи.

Предсідник заряджує показати свідкові сорочки. Свідок зізнає, що біла сорочка — не його, зате сорочка в паски, кольору „ліля" (яку знайдено в течці „Ольшанського-Мацейка") подібна до тої, що її колись мав. Врешті свідок пізнає третю сорочку, ясного кольору, яку то власноручно передав підчас слідства — прокураторові.

Прок. Желенський, добачуючи суперечности в теперішніх зізнаннях свідка в порівнанню до попередніх зізнань, вносить, щоб свідка заприсяжено.

Свідок звертається до суду з запитом, чи може зложити присягу українською мовою. Предсідник виясняє свідкові, що з уваги на те, що свідок знає польську мову, він обовязаний зложити присягу по польськи.

(Далі буде).

Іван Чернява.

СУМНИЙ ВИПАДОК

Оформлювання вдачі пана Коробки відбувалося подібно, як в кота: коли був молодий — був інтеліґентний, меткий і забавний; коли постарівся — збайдужнів до всього, став лінивий і недовірчивий. Крім цього підпадав хоробливій тревозі за своє здоровля й життя.

Заки зїв щонебудь, випитував наперед, скільки в тій їжі вітамінів. Заки перейшов через вулицю, обсервував наперед пів години вуличний рух. Уже в липні купував кілька пачок протиґрипових пастильок на осінь.

Та найбільше серлувала йому мізок справа зовсім іншого характеру.

Пан Коробка був членом управи кооперативи „Сила". Давно хотів від цеї функції відпекатися, та брав за це якісь гроші, тому відкладав свій намір з місяця на місяць. Хоч це була похвальна й невинна громадська діяльність пана Коробки, то тут саме й була причина його неспокоїв. Свою діяльність він окреслював не інакше, як політичною, а примари якихось траґічно-кримінальних комплікацій, що сновигалися йому по мізку, мали теж суто політичний характер.

Це саме не давало йому спати. За приповідкою „чеши дідька зрідка" він кланявся всім поліцаям у місті. Повз комісаріяти й постерунки проходив навшпиньки і завжди зберіґав для представників влади солодко-схвильований усміх.

Та постійно здавалося йому, що це все нінащо. „Усміх усміхом, думав, а підозріння й обсервація інша справа. А якжеж тут не бути підозрілим і під обсервацією, коли чоловік є членом управи?"...

У поганому настрої вертався пан Коробка з засідання в пізній осінній вечір. Касієр Клим позволив собі сьогодні в промові на патріотичні виґуки, секретар Мацюра теж, — і це мулило пана Коробку в нутрі, як червак.

Мало тепер доносщиків?... Стіни вуха мають!...

Він прислухував ходу, глибоко всунувши голову в футряний ковнір.

Та раптом ноги йому задеревіли.

Кілька кроків перед ним — скочили в чорну щілину між двома камяницями дві темні, таємничі тіні.

Пан Коробка звів очі на хідник і мало не зімлів.

На хіднику, в тіні пожовклого клена, лежав труп.

Може цікавість, може що інше штовхнуло його вперед.

Труп лежав горілиць під муром, завинений у грубий, пакунковий папір, так, що видно було лише голову й ноги.

Пан Коробка нервово розглянувся. Скрізь було пусто й тихо. Десь далеко блимала зелена вулична ліхтарня. Зловіщо шелестіло на клені пожовкле листя...

Щось зойкнуло в його грудях. Смертельний жах вбив йому в серце холодні хижі кігті. Через мізок скочила несамовита думка:

„Нікого нема! Як хто мене тут застане"...

Завмер. Перед очима виросли старі примари. Знову розглянувся довкруги. І раптом, наче шпигнений, підскочив на місці і що сили пігнав униз вулицею до свого дому.

Та вже здалека завважив перед своєю брамою постать, нанизану блискучими ґудзиками. „Поліцай!" — шепнув сам до себе й задубів. Через хвилину напружено думав. Опісля завернув і бігом помчав у бічну вулицю. Та заки добіг до останньої камяниці, зза вугла вийшла постать, нанизана блискучими ґудзиками.

„Знову поліцай!" — захарчів. „Це плянований підступ".

Поліцай ішов просто на нього. Волосся щіткою стало йому на лобі. Обернувся і, не думаючи про ніщо, став тікати в противній бік. Крізь гострий шум осіннього вітру почув, як десь далеко за ним тревожно загула поліційна сирена.

Біжачи через головну вулицю, зиркнув на браму свойого дому. Поліцай, що стояв біля його брами, забігав йому тепер дорогу.

„Погоня!" — промайнуло в голові.

Навмання гнав перед себе. Біг через якісь огороди, вулички, хащі, горбовиння...

Хотів обігти великим колесом видовжений вугол міста й завернутись до хати з другого боку.

Це булоб йому може й удалося.

Та в розпачній утечі загнався в якісь непролазні дебрища і зовсім несподівано стрімголов злетів кудись униз з урвища на мягкий, мокрий пісок. Не міг уже ворухнутися. Розявивши широко рота, видихувався й бездушно глядів у похмуре осіннє небо...

— — — — — — —

З темної щілини між камяницями вийшли два чоловіки.

Один, чіхаючися в голову, сказав:

— Як це, до чорта, є?... Казав, щоби ми прийшли, а там скрізь позамикано й темно...

Другий, низький та кремезний, нагнувся над трупом, підняв його та поставив на ноги.

— Знаєш що? — звернувся до нього перший — ми занесім йому його під двері й там залишім! Іншої ради нема!

Вони в двійку взяли трупа на плечі й загрузли в чорній щілині.

— Важкий той цілий манекін — сказав кремезний індивід, ставляючи свій вантаж перед двері кравецької робітні.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

А. С., Порт Джервіс, Н. И. — Містимо тільки те, що є звязане з історією У. Н. Союза.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ДОЗРІЛІСТЬ.

Одна вища школа в Брукліні (Adelphi Academy) каже, що студенти, що вступають до неї на студії, не тільки неспілі до студій, але й до студентського життя.

Це могло би декого здивувати якже це так? Адже ця молодь перейшла через відповідні підготовні курси, здавали відповідні іспити. Як це можливо, щоб вона не була доспіла до студій, ні до студентського життя? Чи не жарт який? А всетаки школа, видно, бере справу поважно, і не жартом, бо заставляє кождого студента, що хоче вчитися в цій школі, переходити ще один підготовний курс. Учать на цьому курсі духової рівноваги.

У цей спосіб уперше практично зазначено, що поприз звичайні дозрілости, які ми знаємо, є ще одна, про яку ми рідко говоримо. Ми знаємо фізичну, тілесну дозрілість. Ми знаємо умову дозрілість. Про неї ми говоримо, коли чоловік дійшов до розуму. Крім них є ще одна дозрілість: чуттєва дозрілість. Вона лежить передовсім у тому, що людина має чуттєву рівновагу.

Не зважаючи на те, що ми про неї не говоримо, вона для школи таксамо важна, як умова рівновага. Без неї людина не може здорово думати. Без неї людина може й найвищі школи покінчити, але думати вона добре не буде вміти. Кожна думка її буде крива, як криво держиться тіло людини, що не має тілесної рівноваги.

ЗВІДКИ БЕРУТЬСЯ ЧУТТЄВІ БРАКИ?

Франсиз Б. Говмз, професор Учительської Колеґії при Колюмбійськім університеті, подав недавно звіт зі своїх три-літніх студій над страхом у дітей.

Він розсліджував ріжні страхи та впливи на дітей. Він розсліджував немовлята, діти й підростки та брав потім під увагу прояви страху в старших дітей. Він переконався, що вже й немовлята можна настрашити. Він побачив, що діти дуже легко піддаються ріжним страхам. Вони бояться голосних звуків, незнаних осіб, дивних предметів, незнаних ситуацій, фізичного болю. З часом вони починають боятись уже не тільки існуючих річей, але й річей, які на ділі не існують, які вони самі собі уявляють, наприклад усяких духів у темноті.

У нашім традиційнім вихованню страх уважається за добру прикмету. Людину, що не боїться, вважають невихованою. Чим більше людина боїться, тим краще вихованою людиною її вважають.

Професор Говмз не годиться з цею думкою. Він уважає, що деяка боязнь є оправдана й пожиточна, наприклад страх перед огнем, глибокою водою, великою електричною силою, одначе поза тим страх є шкідливим чувством. Він доказує, що коли в дозрілих людей бачимо почуття непевности, сумніви, брак довіря до своїх сил, то це є випливом виховання, що прямувало до викликання в дитині почуття страху.

СТРАХ І ВІДВАГА.

Американський письменник Гаролд Стернс пише в своїм життеписі під наголовком „Вулиця, яку я знаю", як це страх заставляв його в хлопячім віці до бійки.

Він розповідає, як з ним зачіпалися ріжні завалидороги і як він брався все до бійки з ними. Він боявся бійки, але ще більше боявся, щоб його не вважали за боягуза.

У цей спосіб він перше на самому собі ствердив те явище, яке в пізнішому віці ствердив на більшу скалю в інших людях. Так він у перше стрінувся з тим товчком, що „чоловіка, який боїться самий іти домів темнотою, заставляє гнати першим до рекрутаційного уряду, як вибухне війна".

Люди, що вважають боєву відвагу за пожадану прикмету, можуть тепер сказати: „Та цього ми якраз і хочемо!" Та люди, що краще приглядаються воюванню тих, що перші біжать до рекрутаційного уряду, знають, що відвага таких людей не багато варта. Передовсім їм не йде про справу, а про доказання своєї відваги.

СТАРИННИЙ ПИСЬМЕННИК ПРО ЕТІОПІЮ

Найстарший нарід у світі. — Єгиптяни, це етіопські еміґранти. — Смертний знак. — Священики засуджували королів на смерть. — Бунт Ерґамена проти священиків. — Як король кульгає, всі мусять кульгати. — Воєвничі жінки. — Що їдять. — Як хоронили покійників. — Як вибирали короля. — Багаті копальні золота, тяжка праця в них.

—o—

Діодор, старинний письменник, що жив за часів Юлія Цезаря й Августа, писав „Історичну Бібліотеку" в 40 книжках. Це загальна історія. Хотів вістки про ріжні народи, що були порозкидувані по ріжних творах із ріжних часів, зібрати в одну цілість. Не є це історія в нашому значінні, всеж довідуємося з неї багато-багато цікавого про ріжні народи.

Діодор походив із Аґіріюм (тепер зветься воно С. Філіпо д'Арґіроне). Щось більше про його життя невідомо.

—o—

Етіопи, як кажуть, це найстарший нарід, що вони не примандрували, а живуть із давен-давна там, отже є первісним туземним населенням. Це, мабуть, і правдоподібне, що саме **мешканці південних країн були перші, які повстали із землі. Бо коли сонішне тепло землю (яка спершу була в пливкому стані) висушило та при повстанні всіх річей витворило й живі сотворіння, то, самособою, околиця, яка була найближче сонця, мусіла найскорше зродити такі сотворіння.**

Етіопи дуже побожний нарід і тому боги винагородили його за це, бо він ніколи не дістався був під чуже володіння. Здавен-давна зберіг цей нарід незалежність і внутрішню єдність. І хоч як часто нападали на Етіопію могутні вороги, а всеж ні один із них не завоював її.

Етіопи твердять, що єгиптяни це їх кольонізаційний нарід, який вимандрував за часів Озіріса. „Ввесь простір (кажуть вони), який тепер займає Єгипет, у прастарих часах, як світ творився, не був сушею, лише морем. Щойно пізніше помало після кожного виливу Нілю осідав намул, який ця ріка наносила з Етіопії. Майже всі єгипетські звичаї є етіопського походження. Еміґранти задержали свої давні звичаї. Обожання королів, звичай старанно переховувати мерців і багато іншого, що бачимо в Єгипті, це етіопські звичаї. Також єгипетський будівельний стиль і їх букви з походження етіопські. А саме єгиптяни мають двояке письмо: звичайне, яке знає ввесь нарід, і святе письмо, яке знає лише духовенство. Священичий стан в обох народів має однаковий устав. Духовники їх однаково зодягаються і носять палицю, похожу на плуг. Королі мають цю палицю, як скиптр, і носять довгий капелюх угорі з френзлею та обвинений вужами т. зв. аспідами. Це мабуть на доказ, що кожний, хто зважився би кинутись на короля, мусить знати, що згине від укушення гадюки.

Деякі звичаї етіопів дуже ріжняться від звичаїв інших народів, нпр. вибір короля. Священики вибирають насамперед зпоміж себе найзнатніших. Потім нарід зпоміж тих вибраних вибирає королем того, якого вкаже божество після уладженої специяльної процесії та пиру. І якстій перед вибраним падуть усі ниць і покланяються йому наче богові, бо вірять, що боже провидіння віддало владу в його руки. Вибраний мусить держатися приписаних законів і звичаїв. При винагороджуванні та каранні не сміє переступити принятих із давен-давна означених постанов. Не може виконати смертного присуду на ніякому зі своїх підданих, навіть і тоді ні, коли є очевидне, що кара заслужена. Король посилає лише свого слугу із смертним знаком до проступника. Як лише проступник побачить цей знак, іде до хати та сам відбирає собі життя. Втікати з рідного краю на чужину, щоб лише так відпокутувати кару (як це є в звичаю греків) зовсім не дозволено. Кажуть, що одного етіопця, який хотів утікати з рідного краю, як йому принесли смертний знак від короля, мати вдушила ременем. І він не боронився, спокійно дав себе вдушити, щоби родині не нанести ще більшого сорому.

Цікаве, що найвищі священики в Мерое посилали смертні знаки навіть своїм королям, коли їм так сподобалося. І давніше королі слухали такого приказу, не під загрозою зброї, лише наслідком забобонного страху. **Перший етіопський король, який зважився спротивитися такому приказові, був Ерґамен,** що жив за часів Птолемея II. Він виховався в Греції, зазнайомився з фільософією. Із військом **вдерся до недоступного святого місця, де є золота етіопська святиня, та приказав побивати всіх священиків.** Так то вчинив він кінець тому звичаєві та уладив усе по своїй волі.

Цікавий є інший звичай. А саме є в Етіопії (так оповідають) звичай, що коли король із якоїсь причини втратить якийсь член тіла, всі з його окруження добровільно позбуваються того члена тіла. Коли нпр. королеві спаралізує ногу, то вважають невідповідним, щоб його приятелі мали прості ноги та щоб увесь почот, де лише прилюдно виступає, не кривав таксамо як король. Буває навіть і таке, що приятелі короля вмирають добровільно, коли вмирає король. Тому в Етіопії нелегко може прийти до змови на життя короля, бо всі його приятелі мусять дбати про безпеку короля таксамо як і про свою.

Є ріжні етіопські племена. Понайбільше з них, головножті, що живуть над рікою, є чорної краски тіла, мають тупі носи, а волосся кучеряве. За зброю мають щити з негарбованої воловоі шкіри, короткі списи, часом теж деревляні луки довгі чотири лікті. Як лук натягають, стають на нього ногою; колиж вистріляли всі стріли, бороняться деревляним дрючком. Також жінки мусять бути озброєні до точно означених літ. Деякі племена ходять зовсім нагі, деякі зодягаються в шкіри звірів. Пожива етіопців складається з овочів водної ростини, що росте на озерах і болотах, почасти з гильок дуже мягкого дерева, їдять теж насіння сезаму та лотосу, який садять на полях. Деякі їдять теж ніжні корінці тростини. Інші їдять птахів, а можуть їх настріляти собі доволі, бо вони дуже влучно стріляють з лука. Та найбільше живуть лише мясом, молоком і сиром, що їм дають череди.

Цікаве теж, як етіопці хоронять мерців. Деякі попросту кидають мерців у ріку й це вважають найгарнішим похороном. Інші покривають мерців скляною поволокою та переховують їх дома. Вірять, що найближчі свояки повинні знати своїх покійників із лиця, а також найдальші свояки не повинні забувати їх. Кладуть теж мерців у глиняні труни та хоронять довкола святині. Колиж присягаються на цих покійників, то це найсвятіша присяґа.

Деякі племена вибирають королем найгарнішого зпоміж себе, бо владу та красу вважають дарами щастя. Інші вибирають королем того, який найбільше дбає про свої стада. Бо хто дбає про стадо, — вірять вони — той дбатиме теж якнайліпше про підданих. Інші вибирають королем найбагатшого зпоміж себе, ще інші найвідважнішого, що в бою показався найсильнішим.

На границі Етіопії є великі **копальні золота,** з яких є великий дохід, але вимагають тяжкої та коштовної праці. Наставники копалень потребують багато людей, щоб золото добути з землі. Земля має чорну барву, одначе копальняні коридори й жили мають у собі білесенький мармур. Королі посилають на роботу до копалень засуджених проступників і воєнних полонених, також людей, яких заслали туди наслідком фальшивого обвинуваченння. Часом засилають не лише винуватця, а й усю його родину тай так мають потрібних робітників. Засудженців там дуже багато. Всі вони мають сковані ноги. Мусять працювати як день так ніч. Втекти не можуть хочби й тому, що пильнують їх чужинні вояки, які говорять чужою мовою, отже ніхто не може зворушити такого наставника просьбою або підкупити. Де золотодайна земля дуже тверда, там її насамперед перепалюють сильним вогнем, щоби змякла, заки візьмусять її обробляти. Коли каміння не таке дуже тверде, тоді тисячі нещасливих валять у неї залізними дрючками. Нагляд над усією копальною має фаховець, який вміє розріжнити каміння. Зпоміж робітників вишукують найсильніших і вони молотами розбивають тверду мармурову скелю, до чого не потрібно ніякої штуки, лише фізичної сили. Вони вибивають штольні не в простій лінії, лише так, як ідуть коридорі в блискучому камінні. Тому, що штольні багато разів заломлюються, то робітники часто опинюються в темноті. Задля того ті робітники мають до чола прикріплені ліхтарки. Виломане каміння викидають, а до того підганяють їх наставники криком і биттям.

Хлопці, підростки, мусять ходити штольнями у скельні заглибини та визбирувати дрібні відпадки й виносити на двір біля входу до копальні. Тут приділюють людям, що мають менше як по 30 літ, відповідну скількість такого лупаного каміння і вони мусять його розтовкати в камяних коритах залізними дрючками, поки все не буде завбільшки гороху. Це дрібоньке каміння збирають опісля жінки та старі чоловіки та висипають до млинків. Такі млинки стоять тут рядом, а при одній корбі працює дві-три особи тай призначену їм скількість мелять так дрібонько, наче муку на булки. Годі глянути без спочування на тих нещасних, які навіть свого тіла не можуть держати в чистоті, не накривають своєї наготи. Всіх бють, щоби без упину працювали, аж вкінці смерть зробить кінець їх горю.

Вкінці знавці дістають знаменитий камінь і вони перечищують його. А саме на широкій, трохи похиленій дошці перетирають це мелене каміння та поливають водою. Складники землі розпускаються і спливають з водою, а ті, що мають у собі золото, тому що тяжкі, остаються на дошці. Повторяють цю роботу кілька разів, так, що насамперед пересувають легко рукою, потім легенько притискають губкою і вона забирає легкі складники й землю, аж вкінці останеться тільки чистий золотий порошок. Нарешті інші зсипають таке перечищене золото відповідно до міри й ваги в глиняні горшки та мішають це з якоюсь скількістю олова і соли та трохи цини, вкидають теж туди ячмінного клею. Прикривають щільно покришкою та обліплюють її довкола глиною і пять днів і ночей топлять цю масу безперерви в печі. Потім охолоджують і тепер знаходиться в посудині ніщо інше, лише чисте золото та трохи фусів (відпадків).

— Колиж ваш чоловік завважав, що згубив портмонетку?

— Він зовсім не запримітив цього, лише я, як вечором хотіла йому виняти портмонетку з кишені!

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

У суботу, 21-го грудня, померла в „Енґелвуд Госпител" ДОРОТЕЯ МАЦІЙОВСЬКА, дочка пп. Петра й Анни Мацийовських. Причиною смерти був ревматизм серця. При смерти мала вона 24 роки.

Покійна займалася живо громадським і національним життям. Брала живу участь у жіночім руху та була головою едукаційного комітету при Українськім Громадянськім Центрі, організації молодих Українок в Америці. Вона була членицею У. Н. Союза від 1929-го року.

Похорон відбудеться у вівторок, 24. грудня, в 9-тій годині рано, з дому жалоби, 580 Брод Евеню, Риджфілд, Ню Джерзі. Богослуження відбудеться в українській греко-католицькій церкві св. Петра й Павла, на розі вулиць Ґрін і Сусекс, Джерзі Сити.

Земля їй пером.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДО СКРІПЛЕННЯ НАШИХ СИЛ, А НЕ ЇХ ОСЛАБЛЕННЯ.

У Варшаві відграється драма, яка потрясає серцем і умом кожної української душі. Не думаю, що може бути між нами така людина, яка моглаб глядіти на цю драму і не думати про те, як нам тут в Америці скріпити ще більше допомогу визвольним змаганням нашого Рідного Краю. Певно, що знайдуться можливо навіть і в такім моменті осібняки, які використовуватимуть деякі моменти з того процесу на те, щоб робити свої особисті чи партійні порахунки, щоб ослаблювати, а навіть нищити революційний рух чи революційне наставлення наших мас. Ми ту „критикуючу гниль" добре знаємо й на її способи „оборони України" треба відповідати не словами, а тільки працею і жертвеністю. Отої погані, що ослаблювала нас навіть у найтяжчих хвилях нації, нам ніколи не бракувало. Та таке буває і в інших народів, і ми тут не можемо бути виїмком. Та свідомі й чесні і характерні українки і українці заважували завжди в американсько-українськім житті. Так було і так буде далі. Тому саме готуймося дати польським катам у Варшаві гідну відповідь. Хай вони відразу відчують і хай знають, що як довго жиють українці в Америці, так довго буде йти звідси допомога, моральна і матеріяльна, для всіх тих, що змагають до визволення наших земель зпід окупантів, що орґанізують боротьбу з нашими ворогами.

Хай з Америки вийде один грімкий голос протесту проти ляцьких катів. Хай ніяка провокація не зможе ні на хвилинку і ні на волос захитати нашим національним фронтом в Америці! Хай далі живе в нас та віра, що тільки власними силами і тільки при помочі наших революційно настроєних і вихованих мас буде можна відзискати нашу державну незалежність.

На нас глядять сьогодні чужі народи. На нас глядять добре і в Америці. За нами слідять наші вороги. Хай всі вони пізнають, що варшавський процес нас тільки зеднав, в іще більшу силу і загрів нас до ще більшої праці й жертвенности для справи визволення Рідного Краю.

Тимко Милещук,
Ню Йорк, Н. Й.

— З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

СЕЙЛЕМ, МАСС.

Молодь при праці.

В містечку Сейлем живе поважне число наших українців. Але народньої праці від літ не видно, бо живуть тут наші добрі лемки, що є під впливом московських зайдів. А той вплив відбивається погано і на дітях. Та є познаки, що йде до кращого. Вже є зорганізована при укр. кат. церкві свідоміша частинна з активним головою церковної громади, гром. Савою Ірхою. До них доїжджає з Менчестер старенький священик о. Скроцький. В родині Ірхів є чотири сини, виховані в щирім українськім дусі. І от біля них зачала гуртуватися і друга частина нашої молоді. Під проводом молодого Осипа Ірхи зорганізовано відділ молодих українських націоналістів при ОДВУ, в якім є вже коло 20 членів. А це вже добрий початок, коли зважиться, що цє місцевість замосковлена батюшками. Крім того молодь та виявила відразу повну активність, брала участь літом у ріжних підприємствах, зібрала трохи грошей та поробила заходи біля справлення прапорів для свого відділу. Хлопці й дівчата справили собі теж і одностроі націоналістів. Вони теж влаштували перше в історії громади Листопадове Свято, які відбулося в дні 28 листопада. На те свято запрошено відділи ОДВУ з Бостон Тонтон і Менчестер.

В церкві зладила молодь гарну могилу з березовим хрестом, тризубом і вінками що їх сплели дівчата. Біля могили стояла молодь. По панахиді за героїв приступлено до посвячення прапорів. Церква була переповнена. Співав хор з Менчестер під проводом щорого народнього робітника, гром. Лисюка.

По тій церемонії відбувся в галі святочний обід, а по нім концерт.

Святочний концерт відкрив молодий Ірха, що разом з молоддю вложив цілу душу в те свято. Хор з Менчестер, що складається з тут роджено́ї й по патріотичному вихованої нашої молоді, співав народні пісні під проводом гром. Лисюка. Дівчата виступили в народних строях, що їх самі собі повишивали. Були декламації молоді, дітей з Менчестер і старших громадян з Сейлем. Сейлемська громада побачила теж перший раз українські народні танки, з якими виступив молодечий клюб з Менчестер. Глядачи на ті виступи молоді, раділо серце, бо не треба лякатися за нашу будучність в Америці, коли всюди є така патріотична наша молодь.

Святочну промову виголосив гром. Н. Давискиба з Бостон. Він передав важніші хвилі з історії України, а згадавши за ті часи, коли ми мали свою державу, обговорив особнише останній зрив до волі. А потім візвав до обєднання наших сил біля одного великого українського ідеалу.

Потім виступав місцевий хор під управою Осипа Ірхи. Треба подивляти завзяття молоді, коли за короткий час вдалося підготовити мужеський і мішаний хор до виступу з гарною програмою. Всі точки були щиро оплескувані.

Далі було на програмі удекорування членів МУН відзнакою ОДВУ. Перевів це гром. Давискиба, згадуючи заразом за український прапор і його значіння та завдання українських націоналістів. Потім зложив подяку громаді Менчестер і всім іншим гостям, що прибули до Сейлем на це гарне свято.

Свято закінчено відспіванням національного гимну.

До цього додам, що молоді націоналісти відограють цього місяця песу „Для ближних", з якої дохід, як і з свята, призначений на допомогу визвольній боротьбі.

До комітету свята належали: О. Ірха, П. Хомяк, С. Бурий, О. Хруняк.

Н. Давискиба.

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН СЕЛА ЗАЛИНЯ И ОКОЛИЦІ.

Село Залинє, знищене підчас світової війни, невелике і бідне, має читальню „Просвіти", кооперативу, Кружок „Рідної Школи", Т-во Луг, Жіночий Гурток, молочарню, а до того ще й гарну молодь, що ґорнеться до народньої праці над піднесенням села під культурним і економічним оглядом. Тільки брак Народнього Дому є сильною перешкодою в тій праці. Односельчани в Америці вже зібрали на ту ціль $110 і допомогли сплатити довги за матеріял на будову такого дому. Та тепер треба накрити дах, а нема на це ані сотика.

Наші браття і сестри шлють нам сердений привіт з нагоди Різдва і просять допомогти докінчити цю будову. Комітети допомоги з Пітсбурґа, Нюарку і Ню Йорку відзиваються отсим до наших односельчан і приятелів з проханням зібрати дальшу допомогу. Хай буде вічна памятка, що ми в Америці розуміємо і належно оцінюємо добру, розумну і патріотичну працю наших братів у Рідній Краю.

Подав **Іван Павлів**,
Ню Йорк, Н. Й.

Не порадить.

— Чи ви прикладали цю горівку, яку я приписав, до чола?

— Пане докторе, запишіть мені інше лікарство, бо, направду, горівки я не можу підняти вище як до уст.

ДО ЗБАРАЖЧАН!

Не всім українцям зі збаразького повіту в Америці і Канаді відомо про стан будови Українського Дому в Збаражі, про труднощі, які приходилось і ще тепер приходиться поборювати, щоб докінчити будову. Тому подаю коротенький нарис про цю справу.

В цьому році минуло десять років від часу, як положено угольний камінь під будову Українського Дому в Збаражі. До цього часу при зусилях українського громадянства Збаражчини та за поміччю американських і канадійських збаражчан вибудувано щойно три четверті цілої будівлі. Фонди вичерпались. Тому будівельний комітет вирішив затягнути тимчасовий дах до часу, поки призбираються конечні фонди, щоб будову докінчити.

Досі знайшли приміщення в Українськім Домі майже всі українські організації, а то: філія Тов. „Просвіта", Союз Кооператив, Український Банк і т. ін. Є там також досить велика саля для театральних вистав та інших імпрез і гарно уладжена сцена. Філія тов. „Просвіта", що міститься в Українськім Домі, є тепер одинокою установою, до якої вдаються всі аматорські гуртки чи інші товариства Збаражчини, щоб полагодити свої справи, виклопотати дозвіл на представлення, концерт чи іншу імпрезу, чи полагодити якісь непорозуміння з місцевою адміністрацією. Одним словом, всі звертаються впрост до Українського Дому в Збаражі, а там до філії тов. „Просвіта".

Український Банк, котрий міститься також в Українськім Домі, є дуже поважним економічним українським чинником Збаражчини. У всякому випадку є де заратуватись, бо хоч у Збаражі є ще польський банк, то українцеві там не позичать, а в жидів, звісно, відсотки лихварські. Позички уділюється виключно українцям.

З вище сказаного мабуть кожному стане ясно, що Український Дім у Збаражі став українським політичним, а також і економічним центром для цілої Збаражчини. Український Дім ще не є викінчений. А щоб його скінчити, потрібно на те поважної суми гроша, коло 50,000 злотих, або $10,000. В теперішніх часах такої суми не можна зібрати в краю. Не тому, що люди від жертв відмовляються, а тому, що жертводавцями є майже виключно селяни, а як нам усім відомо, селянський продукт у теперішніх часах дуже дешевий. Тож як господар жертвує сотнар пшениці, то буде 12 зл. А той сотнар пшениці тому сім років коштував 45 зл. Те показує нам ту велику ріжницю, через яку будова Українського Дому дуже потерпіла. Щоби дім докінчити, треба, щоби ту справу перебрали на себе збаражчани, котрі перебувають в Америці і Канаді. Це не так важко. В Америці і Канаді перебуває приблизно 2,000 збаражчан, а взявши під увагу, що більшість з них уже мають родини, то сміло можна сказати, що збаражчани, взявшись до праці, дуже легко могли зібрати фонди, потрібні на скінчення будови Українського Дому в Збаражі. Тому кілька років в Америці і Канаді була ще сяк так зорганізована допомогова акція в користь будови згаданого дому, та тепер усі місцевості, крім Ню Йорку чомусь заперестали ту акцію. Я далекий від того, щоб сказати, що в Ню Йорку збаражчани працюють в тім напрямку повною силою пари. І тут є недомагання, але усеж таки дещо робиться. Вислід тої праці є той, що час від часу збаражчани з Ню Йорку посилають грошеву поміч на укінчення Українського Дому в Збаражі. Це все завдяки кільком людям, зорганізованим в „Комітет Збаражчан у Ню Йорку". Вони завжди докладають досить труду, уладжуючи час від часу імпрези, з яких чистий дохід іде в користь будови згаданого дому.

Булоб пожаданим, щоб і в інших місцевостях збаражчани взялись до праці. Збаражчани! Український Дім у Збаражі, осередок культурного та освітного руху в нашому повіті, буде скінчений уже в наступнім році. А докінчим ту будову ми самі — збаражчани з Америки і Канади.

Е. Захарчук.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ.

На народні цілі.

Чистий прихід з Листопадового Свята виносив $100.25, і ті гроші вислано через Обєднання, призначуючи $45.25 на інвалідів, $30 на визвольну боротьбу, а $25 на політичних вязнів.

Центральний Комітет.

ПЕТЕРСОН, Н. ДЖ.

На інвалідів.

Кожного року свідома українська іміґрація обходить Листопадові Свята та з того приходу складає жертви на поміч інвалідам. Наше товариство ім. Тараса Шевченка, відділ 64 У. Н. Союза, не остається також позаді, коли мова про поміч тим, що стратили своє здоровля в боротьбі за краще завтра свого народу. І так на своїх минулих місячних зборах ухвалили члени виасиґнувати з каси товариства $15 на інвалідів та вислати ту жертву через Обєднання.

А. Вакулінський,
секр. від. 64 УНС.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Тов. Українська Січ, від. 170, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в неділю, 29. грудня, в годині 6-тій ввечір, в У. Н. Домі, 181-18... вуз. На цих зборах приявність ... члена є конечна, тому, що буде ... дання уряду і контрольної комісії ... рік та вибір нового уряду на 19... Просимо членів прибути на ці ... один, і просимо привести зі собо... членів. Неприявний член підлягає ... но з ухвалою. — Павло Мелень... Осип Логин, кас.; Гр. Готра, фі... секр.

ГЕМПСТЕД, Л. АЙ., Н. Й. Т... розька Січ, від. 327, повідомляє ... членів, що річні збори відбудуться ... ділю, 29. грудня, в годині 3-тій по... Просимо місцевих і позамісцев... цих зборів не легковажити, а... бодай раз на рік. Неприявні член... них зборах будуть підлягати ка... Подаємо до відома всім довгу... нам, що за місяць грудень місце... за них не заплатила до головно... тому просимо довг вирівнати. На ... рах буде справоздання за 6-ть м... дуть вибори на 1936 рік. Шанов... запишіть свої діти до своєї рідно... організації. А ви будівничі У. Н. ... ви стоїте вже по 18, 29 і 24 рок... Союзі, а де ваші діти? А вони у ... кувати Богу, є і для кого ви так ... ли цю українську твердиню? Пе... для своїх дітей. Тож запишіть їх, ... часом не було запізно. — Іван Г...

ДІРБОРН, МІШ. Отсим подаємо ... ма, що річні збори відділу 141 відб... 29-го грудня в годині 2-гій попо... Фордсон Гай Скул, на Форд Ров... сиф Якіма, предс.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Зоря, від... відомляє всіх своїх місцевих і ... вих лчеиів, що річні збори відбу... неділю, 29. грудня, в годині 2-гій по... лудні, в У. Н. Домі, 217-219 Іст ... Всі члени обовязково мають прибути на ... збори. На порядку нарад є такі справи до полагодження: справоздання уряду і контр... комісії, вибір уряду на 1936 рік, дискусі... і ухвали над ріжними важними справами. Члени, котрі бажають розвитку для Тов. і Союза, хай приведуть нових членів ... постараються вписати свої діти до Мол. Деп. У. Н. Союза. Неприявний член буде караний згідно з ухвалою річних зборів. — Я. Забавчук предс.; Ст. Назарев... кас.; М. Ликтей, рек. секр.; Е. Парницьк... фін. секр.

RADIO.

УКРАЇНСЬКА РАДІО ПРОГРАМА З ЯНГСТАВН, ОГАЙО.

Український хор при українській греко-катол. церкві Пр. Тройці в Янгставн, Огайо, виступить під проводом диригента Л. Кухтина з радіовою програмою в середу, дня 25 грудня, на латинське Різдво, з радіо стації WKBN, Янгставн, в годині 12:45 до 1-шої, східний звичайний час, зараз по обіді.

В програму входять українські коляди.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ.

(58)

Тарзан причукнув за корчем на краю скали, що мала яких 50 стіп висоти, і дивився вперто в село, оточене частоколом, що розлягалося під ним. Перед ним під тінистим деревом сидів якийсь білий бородатий чоловік. Він думав, що це був дандит, що полював на рабів. Тарзан прийшов сюди кряз за ним.

Тарзан не був певний. Він пожде й подивиться. Якийсь час він багато не думав, зовсім як звірина в джунглях. Але його підозріння скоро потвердилися. Відкрилися брами палісади й у село віхав відділ людей.

Узброєні люди вели громадку плачучих рабів свіжо зловлених. „Я бачу, що вам повелося цим разом, Назір", сказав білий чоловік. „Так", відповів араб, „але я маю теж злі вістки. Чачуваю, що день недалеко знаходиться Тарзан".

Борис Ґарето засміявся з погордою: „Ви боїтеся того малполюда? Ха, ха, ха! Я сміюваюся, що він нас незадовго відвідає. Я вбю його з великою приємністю!" Його голос доходив аж до Тарзана, котрий усміхнувся; але він не був би сміявся, якби був знав, яке нещастя йало його незадовго стрінути.